

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08125

AMOL IZ GEVEN A MAYSE

Aleph Katz

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אמאל איז געווען
א מעשה

פון
אלער פון

ניו-יארק
1944

אַנדערע ביכער פֿון דעם זעלבן שרייבער :

- אַ מעשה פֿון ים און אַנדערע לידער, ניו־יאָרק, 1925
איבערזעצונג פֿון סטיווענסאָנס „אוצר אינדזל“, ניו־יאָרק, 1927
אַקערצייט, אַ זאַמלונג לידער, ניו־יאָרק, 1929
דאָס טעלערל פֿון הימל, פּאַעמע, ניו־יאָרק, 1934
פֿון אַ ביז תּ, ניו־יאָרק, 1939

AMOL IZ GEVEN A MAYSE

(Once There Was a Story)

BY ALEPH KATZ

Copyright by A. M. Katz, New York, 1944

הויפט פֿאַרקויף
פֿאַרלאַג „מתנות“
FARLAG MATONES
22 E. 17th Street
New York 3, N. Y.

Printed in the U. S. A.

אינהאלט

7 דער טינטער פֿון חושך

אלאָרם

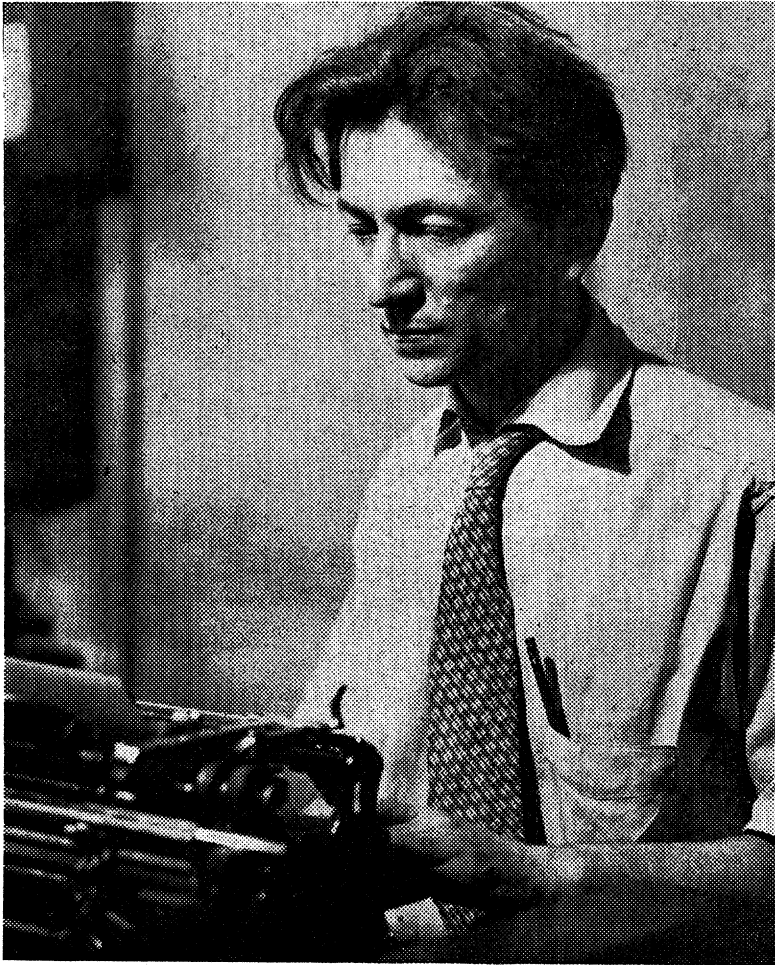
11	אלאָרם
12	דער שרייער פֿון הייסע מינוטן
14	יידישע נייעס תש"ב
17	ביים שיין פֿון לבנה
19	אין טאָל פֿון האַרץ
22	אונדזער געזאַנג
23	אַמאָל איז געווען אַ מעשה
29	בטחון
30	דער הימלקראַצער רעדט
37	נאַקטורן אויפֿן ים
38	צווישן ווענט
40	אומפֿאַרמידלעכקייט
42	באַלאַדע פֿון דאָן אַברהם משה דיִלאָן
44	רעדט דער פּאָעט
46	מיין טאַטנס בוך
47	ליכטיקע רגע
48	האַוואַנער נאַכט
50	אויפֿן ים
51	פֿאַרנענגלעכקייט
52	אין דעם וואַלד פֿון וואַרט

אַלף־בית מיט ברויט

55	אַלף־בית מיט ברויט
57	אַכט קליינע ברידער
58	ווען איז פֿורים?
60	אַפּרילינג

62 צוויי ברוינע בערן
63 ווען דער וואונדער
64 מאי
65 דאָס יאָר
66 אַ קו איז געפֿלויגן איבערן דאָך
74 אַ מעשה מיט אַ שוועבעלע
83 הימלקראַצער
84 לעמיזע לעמיזע
91 רויטעדי
92 וויגליד
93 אידליע
94 יונגמגעזאָנג
95 אַ פֿערטל יאָרהונדערט

סיליען אַ מתנה

דער מינטער פֿון הושך איז איבערגעקערט,
רינט איצט די פֿינצטערניש איבער דער ערד,
איבער די בלעמער פֿון אונדזער געשיכטע,
איבער די לידער פֿון אונדזערע דיכטער.

אלא גרם

אלארם

אייל, פייל, יאָג!
שאל הויך, וואַרט!
גי, פלי, זאָג,
גרייך ווייט אַרט!

רעד, מאַן, צונג!
מענטש רייס, וועק!
רוף אַלט, יונג,
צינד ים, ברעג!

בלוט, קלאַג בייו,
זיד ווילד, וויין!
האַרץ, שטראַם היים,
ריר, שמעלץ שטיין!

שלינג רוים, צייט,
שטעך, ברעך ווענט!
זינג ליד, שריי:
וועלט-וואַלד ברענט!

דער שרייער פון הייסע מינומן

איך בין דער שרייער פון הייסע מינומן,
וואס בריען דאס הארץ פון די ברידער.
איך בין דער טרעף-פונקט פון ברענענדע דראַמן,
וואס צינדן מיט צער די גלידער.

איך בין דער בייזער שלית, דער ברענגער
פון בשורות פון וויסמע.
איך בין דער ציילער און איבערדערציילער
פון טעגלעכן יאָמער אין אונדזער געשיכמע.

אויף מיר איז געפאלן דער גורל צו ווערן
דער שופר און סופר פון ביז און בזיון,
צו פירן דעם השבון פון טרויער און טרערן,
צעטראַגן דאָס בת-קול פֿון אונדזערע אויען.

איך קלאַפּ אויף דער שרייב-מאַשין נייעס און נייעס,
עס ציטערן פינגער און שורות.
דורך אותיות שטומע עס קלאַגן לוויות,
עס ליאַרעמען יידישע צרות.

עס וויינט ירמיהו אין טויזנטער העלדזער
און שרייט צו די שטערן אין מדבר,
עס רופט זיין צעברעקלטע שטימע אויף פעלדער,
אין פינצטערע תפיסות און גריבער.

עס רייסן מיך רימער פון רוימער רציחה,
עס שלאגט מיך די בייטש פון בזיון:
ניט אזא צייט איז צו זינגען איצט שירה,
רעווע דעם בראך איצט פון הדיוט און פהן.

נאָר איך בין אַ שמומער, אַ איוב אַן לשון,
מיט שלאָס אויפן מויל.
נאָט! גיב אַ בליץ די געפענטעטע ווערטער
און דונערן גיב מיר אין קול.

דורך קלאַנגדע קייבלס, אַלאַרם און דעפעשן
באַלייכט מיר ישעיה'ס אַקער,
העלף מיר דעם פיין פון די ברידער צו לעשן
מיט נצח ישראל לא ישקר.

יידישע נייעס תש"ב

די שרייב-מאשין ברענט
און איך בין אין פייער.
איך קלאפ מיט די הענט,
און די אותיות שרייען:

פון ים — די שיף „נע-ונד" איז געזונקען.
הונדערטער טאמעס און מאמעס און קינדער דערטרונקען.
גרויס איז דער קבר וואס האט זיי א מקום-מנוחה געגעבן,
נאך גרעסער די קללה — צום לעבן.

פון לאנד — די גאנצע קהילה פון קיינשמאט איז אונטערגעגאנגען.
פרויען און קינדער און זקנים דערשאסן, געהאנגען.
די שוהל איז צעבראכן, די ספרים — אין שאנד,
גאט האט פארלאזן דאס לאנד.

פון פעלד — אין אפענע גריבער, אין מיילער פון ערד,
וויגן זיך גופים מיט האלב-טויטע בערד.
וואו פעלד איז געווען און געוואקסן איז ברויט,
לעבט איצט דער טויט.

פון וואלד — אין וואלד אויף די וועגן פון שמעטעלע מ.

איז זיך פארלאפן א נס :

א פויער וואס איז דארט געוועזן א שומר,
האט איינמאל דערזען א נייעס מין ביימער.
אין טלית און תפילין (עס כאפט אן א מורא!)
זיי שטייען און שאקלען זיך ווייס און פארפרוירן.
פלוצימדערינען דער וואלד הייבט-אן ברענען,
עס צישעט פון פויער ארויס א געזיפן,

אלע

ביימער

ווערן

פענען —

שרייבן אין הימל א פלאטיק געשריפטס.

דער ים און דאס לאנד, דאס פעלד און דער וואלד

שרייבן א כתב אין א שפיגל.

אותיות שרייען געוואלד

און פליען מיט ברענענדע פליגל.

עס קלאפן די שליסל ווי העק

איבער קעפ פון די ברידער.

די אותיות פליען אוועק

און איך פאל אנידער.

און דאָס פּאַפּיר איז אַ שטורמישער ים
דאָס פּאַפּיר איז אַ שלאַכטפעלד,
אַ פּאַרמעט פּון געטאַ אין פּלאַם
און איר וויינענדער נאַכטוועלט.

די שרייב-מאַשין ברענט
און איך בין אין פייער,
עס קלאַפּן די הענט,
און די אותיות שרייען:

פּון מדבר — אויף עלענטן וועג אין דעם גרויסן אליין
וואַנדערן יידן און זוכן אַ היים.
דער האַלדז האַט פאַרגעסן אין הונגער, אין דאַרשט,
דאָס אויג שטעכט די ווייטן און נישטערט און פאַרשט.
אויף שטרעקעס פּון הפּקר אין גליענדן זאַמד
וואַנדערן יידן און זוכן אַ לאַנד.

ביים שיין פון לבנה

אין אַנדענק פֿון מיין חבר אליעזר לעוו

דאָס ליכט פֿון לבנה
באַקליידט דעם אַרום,
נאָר ס'זיינען די קליידער תּכּריכּים.
פֿון אַלע פּיר זייטן
משונה און שמום
עס לויערן בייזע שליחים.

דער גאַנג פֿון די שטערן
אין אייביקן איצט
זינגט אויך אַצינד זיינע סודות,
אַנטפלעקט אונדז באַשיידן
און פינקלט און בליצט
פֿונקט ווי צו אונדזערע זיידעס.

נאָר וואו איז דניאל,
אַ זעער וואָס ווייסט
צו לייענען די שריפטן געהיימע —
צו פֿאַנצערן אונדזערע הערצער מיט טרייסט
אַנטקעגן די שפּיזן פֿון שנאה?

און אויב ניט קיין זעער,
וואו איז אַ מקונן
אויף אונדזער תרצ"ח און תרצ"ט?
וואו איז ער דער קלאַנגער
דעם ברעך צו באַוויינען,
די שאַנד און דעם בייזן פאַרראַט?

און אויב ניט קיין קלאַנגער,
וואָס לינדערט מיט טרערן,
וואו איז דער נוקם-ונומר?
עס שעמט זיך דער הימל,
עס שעמען זיך שמערן,
עס שעמט זיך ישראל'ס לייטער.

מיר שטייען ביים לויטערן שיין פון לבנה
און וואַרטן מיט אונדזער חלום:
אויף אונדזער אייביקן שלום-עליכם,
וואו איז דער עליכם-שלום?

אין טאָל פון האַרץ

איך לאַך ניש איצט,
ווי זאָל איך לאַכן
אין שפיגל פון דעם שונא'ס מעסער?
עס האַבן שליסל פון זיין בליץ
פאַרמאַכט מיין מויל אויף טויזנט שלעסער.

אויך וויינען וויין
איך ניש אַצינדערט —
עס האַט דער בראַך מיין קול דערוואַרגן.
פון שונא'ס אויג און קריץ פון ציין
האַט זיך מיין קלאַג אַצינד פאַרבאַרגן.

אין תהום פון לייד,
אין גיא-צלמות,
איך גיי און גיי — אַ שמוער וועכטער.
געפענמעט אין מיין אינגעווייד
איז מיין געוויין און מיין געלעכטער.

אין טאָל פון האַרץ,
אין מעמקים,
פאַרזייט איז ביטערניש און טרויער.
זיי וואַקסן דאַרט — פאַרדריקט, פאַרשפאַרט,
און זוכן צו דער וועלט אַ טויער.

ארום איז מויט
און בלינדער חושך,
דאס אויג פון טאג איז איצט צעשמאָכן.
נאַר פלוצים — און מיין וואַכע הויט
דערשפירט אין פינצטערניש אַ שכן.

איך זע אים ניט
און קאן ניט הערן —
ר'איז אַן געשמאַלט און אַן אַ פנים.
און דאָך ער פליגלט מיינע טריט
אין טיפן זומפּ פון דער ספּנה.

אַ שנירל ליכט
ביים ברעג פון הימל
פאַרלויפט דעם וועג פון נייע צייטן,
עס שלאָגט זיך אַפּ אין מיין געזיכט
און ווייזט אַ באַרג מיר פונדערווייטן.

און אויפן באַרג
איך שטיי אין וואונדער,
אַ נס צעפלאַקערט די מחשבות.
געלעכטער רייסט מיין האַלדז און וואַרנט:
עס ליגט דער שונא אַ בן-מות.

איך לאך א ווינמ,
איך קראך געשרייען
פון העכסטן בארג ווי וואסערפאלן.
דעם זקן'ס טרער און לאך פון קינד,
עס זידן אין מיין הארץ און קוואלן.

א שטארק מיך גאט
צו קאנען לאכן
די שמחה פון דער וועלט גערעכטער.
א זיי מגלה מיר דעם סוד —
איך זאל ניט אויסגיין פון געלעכטער.

אונדזער געזאנג

יידישע דיכטער — ראבינסאן קרוסאם,
אונדזער ליד איז אונדזער לאנד.
אונדזער ליד — אן עספערזאנטא,
שלינגט דיסטאנץ.

פארוואָרפן אויף אינדזלען
ווייט און באַזונדער,
מיר זיינען פאַרכונדן
דורך נס און דורך וואונדער.

און זיינען די „פרייטיקס“
פאַרשוואונדן, אַנמלאַפן —
ווי קאָן מען זיי איצטער
פאַרדענקען און שמראַפן?

איצט ווען שוואַרץ-יאָרן פון לאַנד קידער-ווידער
שפּרייטן מיט סם,
נימאָ איז קיין אויער פאַר אונדזערע לידער,
פאַר לירישן גראַם.

נאַר אונדזער געזאנג — אַ ברענענדער דאַרן,
וועט וואַרטן און ברענען.
אָוועק וועט דער שמורעם און ס'וועט אונדזער פאַלק
אין דעם ליכט זיך דערקענען.

אמאל איז געווען א מעשה

אמאל איז געווען א מעשה
צום זינגען און צום זאגן,
און געזוכט האט זי א קול,
וואס זאל זי אויף דער וועלט צערשאגן.

האט די מעשה אומגעוואנדערט
און דערזען א בוים אין פעלד:
בוים, דורך דיינע גרינע בלעטער
זינג, דערצייל מיך צו דער וועלט.

זאגט דער בוים: איך וואלט דיך זינגען,
נאר מיין שמים וועט ווייט ניט גיין,
צו דער ערד בין איך געבונדן,
מוז דא שטיין אין פעלד אליין.

און ביי זיך אין הארצן טראכט ער:
הען א ביסל! אט א בלאזן!
כ'האב מיין אייגן ליד צו זינגען,
און איך בין ניט קיינעמס חזן!

גיי, מיין טייערס, זאגט ער ליבלעך,
מיין געזאנג וועט דיר ניט טויגן.
און ער שיקט זי אפ צום פויגל,
וואס איז גראד דאן אַנגעפלוויגן.

נאָר דער פויגל האָט אַ תירוץ,
אַז ער זינגט ניט אויף באַשמעלונג:
ער קאָן זינגען נאָר פון האַרצן,
ווען ער האָט דערצו אַ וועלונג.

גיי בשלום, זאגט דער פויגל,
און ער גיט איר בלויז אַן עצה:
גיי צום ווינט — ער וועט דיר זינגען
און דיר טראַגן אויף זיין פלייצע.

גיי צום ווינט — ער וועט דיר זינגען
איבער ימים און יבשה . . .
— שווייג! גענוג שוין! זאגט די מעשה,
און אַנטלויפט פון פויגלס דרשה.

ווי זי לויפט אזוי און יאגט זיך
איבער בערג און איבער מאַלן,
זעט זי ווי עס שטייט אַ ווינטמיל
און די פליגל אירע מאַלן.

גייט זי צו און זאגט איר ווילן
און נאך וואָס זי איז געקומען.
מאַכט דער ווינט: ווי זאָל איך זינגען,
אַז מיין קול איז נאָר צום ברומען?

און פון ברום וואָס וועסטו האַבן,
ווילסט דען נאָר מען זאָל דיך הערן?
חויז צו זינגען און צו זאָגן,
ווילסט דאָך אויך פאַרשטאַנען ווערן!

און פאַרשטאַנען ווערן קאַנסטו,
און אַ זין באַקומען, כלעבן,
נאָר דורך ווערטער און אַ ניגון,
וואָס אַ דיכטער וועט דיר געבן.

קום מיט מיר, איך וועל דרך פירן
און דרך ברענגען צו א דיכטער,
זאגט דער ווינמ, צעשפרייט די פאלעס,
לאזט זיך לויפן א פארגיכטער.

ביי דער שרייב-מאשין צעמראגן
און צעשויערט זיצט דער זינגער,
ווי א שפילער אויף א פיאנא
קלאפט ער פלינק מיט זיינע פינגער.

קלאפט די אותיות די קליינע
און עס מערן זיך די שורות,
לאנגע שווארצע פאסן שטראמען
פינצטערניש און וויסטע בשורות.

פלוצים בלאזט א ווינמ א מילדער,
הייבט דער דיכטער אויף די אויגן
און דערזעט די געסט די שמילע
שטייען איבער אים געבויגן.

זאגט די מעשה: דיכטער, דיכטער,
כ'קום ביי דיר דיין קול אנמלייען,
זאלסט מיך זינגען און דערציילן
און פון שמומקייט מיך באפרייען.

פון א וואנדער-וועג א ווייטן
און וואס האט ניט קיין צוריקן,
כ'קום צו דיר געבוירן ווערן
און איך בעט ביי דיר א תיקון.

ווערט דער דיכטער אויפגעשוידערט
און עס כאפט אים אן א ציטער.
דו? אצינד? אוי וויי געשריגן!
שרייט ער אויס אן אפגעכרימער.

זינט דעם מאג פון מיין בראשית,
זינט דער ערשטער טעם פון ווערטער
האט מיין צונג גענומען ברענען,
כ'ווארט אויף דיר, אויף מיין באגערטער.

זאלסט דעם ברען פון צונג פארהיילן
און דאס שטומע הארץ דערקוויקן.
אבער איצט, א ליד פון לידער,
כ'מוז אין גלות דיך פארשיקן.

ס'איז די וועלט אצינד אין הושך
און מיין קאפ אויף שבעה ימים
מיט די ברידער און די שוועסטער,
מיטן יאמער פון די שטאמען.

און מיר מוזן ווייטער ווארטן,
ווייטער שווייגן ווי געשוויגן,
ביז די וועלט וועט לויטער ווערן,
וועלן הערן אונדזער ניגון.

גיי און ווארט . . . א ווינט א שטארקער
האט דעם דיכטערס קול פארשלונגען,
און געבליבן איז די מעשה
ניט געזאגט און ניט געזונגען.

בטחון

מיר שטייען ביי דער טיר פון נס,
זי מוז זיך עפענען.
אניש — איז דאך עק וועלט!

דער הימלקראצער רעדט

איינגעקאוועט בין איך אין דער ערד
און כ'קאן, לפנים, זיך אפילו ניט א ריר טאן.
אבער דער וואס האט מיך אויסגעטראכט
און די וואס האבן מיך געבויעט און געמאכט
און מיין גוף דערצויגן אין דער הויכער ווייט אריין,
האבן מיר געגעבן פיס אין מיינע אויגן.

מיין קאפ איז אויף שרויפן
און דרייט זיך ארום,
איך לויף מיט די אויגן
און גרייך אומעטום,
רונדארום,
רונדארום.

איך זע די לאנגע טייכן מיט די גלאנצנדיקע פעל
לויפן צו דעם ים מיט בענקעניש און באנג.
איך זע דעם ים אליין — אין זיין געפאנגענעם געדראנג.

איך זע די גרינע פרייד אויף זומערדיקע פעלדער
און די אומעטיקע רו פון ווינטערדיקער ווייס.
איך זע ווי סודות שוועבן איבער טאל און בארג
פון די נעסטן זייערע אין טיפע וועלדער.

איך זע אן עראפלאן אין איינזאמען געפלי
ציען אין דער לופט א בריק.
איך זע די שיפן אויפן ים
אין אייביקן געיעג נאך גליק.

איך זע די שמעט און שמעטלעך,
אנגעהארבעטע אין מאַלן:
קליינע וועלטן פול מיט היינט
און מיט אייביקע אמאלן.

איך זע און זע,
אבער ס'האט מיין אויג-וועג דאך אן אפשמעל אין דעם רוים,
ווען מיין בליק דערגרייכט די וואנט פון תהום.
נאר איינמאל א פרימארגן —
די לופט געווען איז יונג און קלאר —
האט זיך פלוצים אפגעשיילט די ווייט,
אפגעווישט געווארן איז די העט-העט-העט
און אנטפלעקט פאר מיר א לאנד אין ווייטקייטן פארבארגן.

אן אויגנבליץ! און כ'האב דערזען א נייע וועלט!
אן אויגנבליץ — און ווידער אויס!
א מאַנטל האָט די ווייזע פאַרצויגן און פאַרשמעלט.

אָוועק דערנאָך אַ צייט:
מען, חדשים — לאַנג ווי יאָרן,
נאָר די קורצע זעאונג פון דעם לאַנד,
מיף פאַרוואַרצלט אין זכרון,
גיט מיר גיט קיין רו.

בענקשאַפט פייניקט מיך צו כאַפן נאָך אַ קוק אַן איינציקן.
איך שיק מיין בליק,
איך קוק, איך נישטער
און אַקער ווייט און ברייט דעם רוים,
זוכענדיק דאָס אומבאַקאַנטע לאַנד פון טרוים,
וואָס האָט אַ בליץ געטאָן און אויפגעהיצט
מיין שטאַלן האַרץ —
נאָר מיינע בליקן פאַלן קורץ און אויסגעשעפּט.

איך פרעג ביי די וואַלקנס,

איך פרעג ביי דעם ווינמ,

נאָר אַפילו זיי

זיינען בלינד.

אַפילו זיי — די פליענדיקע וואונדערלעכע וואַנדערער —

האַבן קיינמאַל ניט באַגעגנט אויפן וועג

דאָס ווייטע לאַנד פון אַט דער וועלט דער אַנדערער.

דאָס ווייטע לאַנד!

וואָס האָט גערייצט מיך מיט אַ בליצנדיקן זיין —

אַ פייערפליג אין דעם געצעלט פון פינצטערניש!

דאָס ווייטע לאַנד,

וואָס האָט צו מיר גערופן מיט אַ לעשנדיקן ברענען,

אַבער קיינמאַל ניט צו לאַזן זיך דערקענען!

דאָס לאַנד צו זעען

איז מיר טאַקע קיינמאַל מער שוין ניט געווען באַשערט,

(כאַטש די האַפנונג מיינע לעבט און וועט נאָך לעבן).

אַבער הערן האָב איך שוין דאָס לאַנד געהערט

אין אַ געזאַנג פון שמורעמדיקער מאַכט און גלויבן.

איך געדענק נישט ווען דאס איז געשען,
אינמיטן טאג צי גאר ביינאכט,
ווען ס'האט א ווינט פון קולות
מיך פון האלב-שלאף אויפגעוואכט.

באקאנטע זיינען דאס געווען געשרייען,
געקומען זיינען זיי פון גאסנמאל ביי מיינע פיס.
פון אלע סקווערן, אלע גאסן און אלייען
האט ארויפגעשפיזט דער דראנג פון א דערוואכטן ריז.

עס האט דער קלאנג געוועכט זיך און געצייכנט
דעם שמרעכ פון מענטש — צו ווערן לויטער מענטש.
אין דעם געזאנג איך האב געהערט דעם גאנג פון גראדן שכל,
וואס איז געשטויגן, האט געלייטערט און געבענטשט.

און אנגעצונדן האט זיך א צעפלאמטע זון,
מיט זיג געלויכטן האט איר פנים,
ווען שטים פון עבר האט דערהערט א ווידער-קול:
והיה באחרית הימים!

איך האָב זיך אויסגעריסן פון דער ערד
און האָב גענומען פליען ווי אַ פויגל אַ באַפרייטער:
די צונויפגעשמעלצטע שטים פון דעם אַמאָל און היינט
האַט מיך געטראָגן ווייט און ווייטער.

איך בין געפלוּיגן און געפלוּיגן און געשריגן:
דאָס לאַנד! דאָס לאַנד פון מיין פאַרלאַנג!
און אומעטום האָב איך געהערט דעם זעלבן ניגון,
אומעטום דאָס גליקלעכע געזאַנג.

נאָר פּלוצים איז דאָס ליד צעשמערט געוואָרן
פון אַ ווילדער קוויטשעריי.
ס'האַט צעברעקלט זיך דעם הימלם שפּיגל!
ס'האַט גענומען רעגענען מיט שרעק,
ווען אַדלערס מעכטיקע, וואָס האָבן אין דער לופט געפליגלט
און געדרייט זיך אין אַ יובעלדיקן קרייז,
זיינען גאָר געוואָרן — פּלעדערמיין!

זייער קוויטש האָט אָפּגעהילעכט ווילד און מיאום
און דאָס ליד פון לויטערקייט פארשוואַרצט.
ס'האָט די וועלט געריסן קריעה
און געכליפּעט האָט איר האַרץ.

מיין פרייע שטים האָט זיך פארלאָשן,
דער שמורעם האָט די פליגל מיינע אָפּגעפליקט.
איך בין צוריק צום וואַרצל צוגעשמידט געוואָרן —
פארשטאַרט, דערשטיקט.

איך האָב דערהערט אַ יאַמערדיק געוויין.
עס איז געוואָרן נאַכט.
און ווידער שטיי איך דאָ אַליין,
אַליין,
און קוק און סראַכט.

נאַקטורן אויפן ים

אויפגעפרעסן דעם הימל,
איינגעשלונגען דעם ים
האַט די נאַכט
און גליווערט אַ פעטע אַ זאַטע אין דער לופט:
כאַטש שנייד זי מיט אַ מעסער.

די שיף, מיט שנאַבל אין פאַראוים,
איילט זיך אין דעם מויל אַריין,
יאַגט זיך אין דעם גרויל אַריין
פון דער פנים/לאַזער היה,
אַקערט די געדיכטעניש,
גראַכט זיך דורך דער פינצטערניש,
קריכט דורכן בויד פון אַ שלאַנג — אַ באַרג.

ווילדערניש פון חושך,
שלאַנג, וואו איז דיין ברעג?
ענטפערט ניט דער חושך,
ענטפערט ניט די שרעק.

און אַ בת-קול,
וואָס דערמאַנט דעם אויפגאַנג פון דער זון,
רעדט דאָס לשון פון אַ נס,
וואָס לאַזט זיך ניט פאַרשטיין.

צווישן ווענט

די דיק פון ווענט האָט שטום געמאַכט
און אומגעבראַכט דאָס קול פון וויי.
אויסגעליידיקט זיינען אַלע ווערטער-קוואַלן
און פּוסט די נעסטן פון געשריי.
ניין! ווענט האָבן ניט קיין אויערן!

ווענט זיינען טויב און קאַלט און שטום
און ניט צום רירן,
זייער פנים טריפט מיט גלייכגילט
ביז צום פּרירן.

אויף יעדער וואַנט אַ פּאַנצער פון אַ דיקער פעל
ברעכט די שטאַרקסטע שאַרפע שנאַבלען
פון די ווילדסטע ווערטער-פייגל.
און ווערט דאָס וואַרט אַ פייל,
און ווערט דאָס וואַרט אַ שפּיז —
גליטשען זיי זיך פון דער פעל אַראָפּ
און פאַלן מאַכטלאָז צו די פּיס.

ניין! ווענט האָבן ניט קיין אויערן!

וואַלמן ווענט געהערט,
געדונערט וואַלט אַיעדער שטיינדעלע אין זיי
און יעדער זעמדעלע געשריגן: הערט!
הערט! הערט!

נאָר ווענט זיינען טויב און קאַלט און שמוס
און ניט צום רירן,
זייער פנים טריפט מיט גלייכגילט
ביז צום פּרירן.

אומפארמיידלעכקייט

פון דעם קעלער ביזן דאך
יאגט און קוילערט זיך א לאך,
און עס ציטערט הויך און נידער.

וויי, עס וויינט דער טאג!
וויי, עס שטיקט די נאכט זיך אין איר פינצטערניש!

יעדער שעה — א מויל מיט שארפע ציין,
וואס בייסט און שפיזט און טיפט זיך אין דעם ביין,
און אטעמט גרוילן.

אין דער זעג פון סוף
פארמערן זיך די ציינער-שפיצן:
קיינער קאן שוין איצט ניט,
קיינער קאן שוין ניט באשיצן.

יעדער טאג — א שליסל, א שליח —
שליסט פאנאנדער טיר און טויער,
און די זיכערקייט פון סוף
ברענגט א ברענענדיקן אנוואג צו דעם ציטערדיקן אויער.

ווער עס הערט דעם לאך,
געווערט זיך קעגן אים מיט שמומפיקע פלי-זיין,
וויל די ווילדע שטים מיט טרייסטן גאלדענע
פארשרייען,
מיט געזאנג און שטאלצע טענצערייען.

נאר דער גאנג איז זיכער, פעסט און שטארק.
עס רוקט זיך נענטער, אומפארמיידלעך
מיט זיין וואַג דער באַרג,
און מוזט זיך בוקן, מענטש,
דו מוזט זיך בוקן שמומעהייט
און בענטשן.

באלאדע פון דאן אברהם משה דילאן

אויף סעקאנד עוועניו,
ביי דער צוועלפטער סטריט,
האט ער געשמורעמט מיט זיין ליד —
דאן אברהם משה, דער דיכטער-קיכאט,
גערמערט אויף זיין ראזינאנטע-געזאנג
באפרייען די דיכטונג פון געפאנג.

געפילדערט מיט ליכשאפט,
געווילדערט מיט האס
האט דאן אברהם משה, דער פעסן-טרוימער,
געהיט דעם ראַיאַל-קאפע מאַנפארנאס
האט ער ווי אַ געטרייער שומר.

זיין וואָפּן — ניט קיין שפיץ, קיין שווערד,
ווי ביים אלטן פון לאַ מאַנטשאַ,
אַ וואַגשאַל פאַר טאַלאַנט
האט אים געלערנט נאַכאַנאַנד
אַן רחמנות שעלטן, אַדער בענטשן.

געפירט מלחמה פארן ליד,
פארגעסן אַפט אין ברויט אפילו, כלעבן,
געוויינט וועגן ליבע,
געזונגען פון טויט
האט דאן אברהם משה זיין גאַנץ לעבן.

און ווען דער טויט האָט אים געכאַפּט אינמיטן וועג,
האַט דאָן אַבראַהאַם משה זיך ניט געווערט,
ער האָט זיך נאָר צעלאַכט פון איבערראַש,
און אַזוי האָט מען אים אַרײַנגעלייגט אין דרערד.

אַזוי איז אַבראַהאַם משה געשטאַרבן מיט זײַן ליד.
געוויינט האָט די עוועניו,
געטרויערט די ספּריט.

רעדט דער פאָעט

מיט אַ שמים פון טויזנטער שפראַכן
איבערן ברייטוועג און איבער די שלאַכן
פון דערפער און שמעט —
רעדט
דער פאָעט.

מיט אַ שפאָן פון פים מיליאָנען
מיט שנעלקייט פון יונגע ציקלאָנען
אין ווילדן געוועט —
גיכערט און וויכערט און
רעדט
דער פאָעט.

מיט עקשנות פון ים
און זיין באַרגיקן יאָג צו די ברעגן
אין אייביקן ברויז און געשטויס צווישן זאָמד
און צעבויטעמע וועגן —
רוט ניט און שמורעמט און טורעמט און
רעדט
דער פאָעט.

מיט שווערקייט און צומטרוי פון זיכערן ווארטן
פון גרעזל וואס רוקט זיך פון שמיינערנער ערד
מיט שמחה פון ווערן
און בענקשאפט צום פעלד דעם גענארטן
וואס אים איז באשערט —
לאנגזאמט און קלאנגזאמט און דראנגזאמט און
רעדט
דער פאעט.

מיין מאטננס בוך

איז דעם פרדס פון מיין מאטננס לעבן
ווער איך איינס מיט דורות פון צמאל,
כ'הער די שטים פון זיידעס און פון עלטער-זיידעס,
כ'ווער אליין א בת-קול און א קול,
וואס רופט פון ווייטן עבר צו דעם טיפן שפעטער.

עס כאפט מיך אן א צימערפרייד
ווי בלעטער אויף א בוים אין פריילינג:
איך בין דער יונגער בלאט,
דער צווייג,
דער בוים,
און ווידער בלאט און צווייג און בוים —
אלע דריי אינאיינעם און באזונדער,
כ'האב קפיצת-הדרך צו דעם וואס געווען,
איך בין די הארטע וואר און איך בין וואונדער.

איך זע דעם ים וואוהין עס ציען זיך די טייכן פון די יארן —
א לאנגער שטראם פון אייביקייט ביז אייביקייט.
אלץ ווערט קלאר און לויטער — איך דארף מער קיין זכרון,
עס פארשווינדט די גרעניץ צווישן צווייפלעניש און גלייביקייט.

איך זע דעם גרינוואלד פון חלומות
אנגעגרייט פאר אייניקלעך ביז לעצטן דור,
מיין מאמע איז אין מיר און איך אין מיין קינדער,
מיר ווערן אלע איינס אין איין פארקניפטער וואר.

ליכטיקע רגע

ווידער אין נעפל דאָס האַרץ און דאָס אויג
און דער גאַנג איז צעצעגערט.
אַ ליכטיקע רגע,
שלינג-אייך דעם פאַרבלענד
און דעם וועג וואָס איז גרוי
און פאַרפּרעגערט.

אַ ליכטיקע רגע,
פאַרזעלטנט און קנאַפּ —
נאָם אין דעם מינמער פון חושך!
צעשטורעם די ברעגן,
דעם תּוהו צעמרייב,
צעשטראַל מיט אַ נייעם בראַשית.

האזאנער נאכט

אויף פראדאָ ביי די מישלעך
זינגט די תאווה היים און באַנג,
און אַרימקייט, מיט זשעדנע בליקן,
קלייבט די קרישלעך פון געזאָנג.

די קאַפּיטאַליאַ (פאַרדריקטע פּויסט) איז העל צעצונדן,
גליט מיט ווייסקייט אין דער נאַכט —
אַ ווייסע פּלה פּול מיט וואונדער
און מיט וואַרנענדיקער מאַכט.

צעטראָגענע טוריסטן טרינקען באַקאַרדי
און שיינקייט פון קובאַנער טעכטער.
עס היפּערט האַרץ פון ער און זי
דורך אויגן-גלאַנץ און דורך געלעכטער.

אין אַ ווינקל ברומט אויף סטרונעס טריבע
בענקשאַפט פון גיטאַרע-לשון:
פאַר אַן אַפּגענאַרמער ליבע
בעטלט מען אַ גראַשן.

און די פראדאָ רייצט און פלייצט
מיט צוזאָג ווילדן און פערפום,
לויפט צום ים-ברעג, קומט צוריק
און שיקט אויף געסלעך זייטיקע אַרום.

און דאָ, דורך גראַמעס אייזערנע, עס רופן אויגן:
פססט ... ליבע צום פאַרדינגען!
קום אַרײַן, דאָ לייכט דער רעגנבויגן
און די שמערן זינגען!

אויפן ים

צעשמאלצענער מארמאר — צעשמורעמט, צעוויכערט —
שמייכלט ווייס און ווילד און גיכערט,
לאכט מיט אויגן גרוי און גרין
צו דער זון און צום אהין.

הארץ צעבויטעט, אויפגעשוואלן,
טורעמט זיך אויף בערג און טאלן.
טאל ווערט בארג און בארג ווערט טאל:
עס טאנצט דער איצט מיט דעם אמאל.

מאכט צעבראסטעטע, צעלאזטע —
גרויסקייט ווילדע און ווילן —
שרייט געזאנג און הילכט און רייסט זיך
מיט דער אייביקייט צו שפילן.

פארגענגלעכקייט

עס לעבט די גרינקייט לענגער פון דער בלום,
אבער אויך די גרינקייט גייט פארביי.
עס לעבט די טאט פיל לענגער פון דעם רום,
וואס האט באגלייט דעם טוער אומעטום,
אבער אויך די טאט האט איר פארגיי.

געמאסטן איז דאס זיין פון אלע זאכן
ווי דער אויפבליץ פון א פייערפליג.
עס האבן מילב און ריו באזונדער שפראכן,
באגרייפן אנדערש הויכקייטן און פלאכן
און די מאסן פון מפלה און פון זיג.

דער איינציקער „געוויס“, מעסערדיק און וואר,
איז נאר דאס לשון פון פארגענגלעכקייט.
ווערן, ווערן-אויס — דאס אומפארמיידלעך פאר,
וואס זינגט און וויינט פון דור צו דור,
האט דעם אפגלאנץ פון דער איינציקער פארשטענדלעכקייט.

אין דעם וואלד פון ווארט

אין דעם וואלד פון ווארט
פארלירן זיך די אותיות,
פארשוועבן פון די ערטער.
אין דעם וואלד פון זאץ
פארלירן זיך די ווערטער.

אין דעם וואלד פון ליד
פארלירן זיך די זאצן,
ווערן איין צעגליטער מיין פון א געבעט,
אין דעם וואלד פון דער פאעזיע
ווערט פארלוירן און געבוירן דער פאעט

אַל־בֵּית מִיט בְּרוֹיט

אלף-בית מיט ברויט

מיינע קינדער עסן
אלף-בית מיט ברויט.
א, ב, און ג — גומער,
און זיי עסן ברויט מיט פומער.
מיינע קינדער עסן
אלף-בית מיט ברויט.

מיינע קינדער טרינקען
אלף-בית מיט מילך.
ד, ה און ו — איז וויל איך,
און זיי טרינקען פויגעלמילעך.
מיינע קינדער טרינקען
אלף-בית מיט מילך.

מיינע קינדער זינגען
אלף-בית מיט גראס.
ז, ח און ט — איז טרייע,
און זיי זינגען לידער נייע.
מיינע קינדער זינגען
אלף-בית מיט גראס.

מיינע קינדער לויפן
אלף-בית מיט פיס.
י און כ און ל — לייצעם,
און זיי נעמען פיס אויף פלייצעם.
מיינע קינדער לויפן
אלף-בית מיט פיס.

מיינע קינדער טאנצן
אלף-בית מיט טאקט.
מ און נ און ס — סאדע,
און זיי טאנצן לויט דער סאדע.
מיינע קינדער טאנצן
אלף-בית מיט טאקט.

מיינע קינדער שפילן
אלף-בית מיט פרייד.
ע, פ און פ — איז פידל,
און זיי שפילן מיר א לידל.
מיינע קינדער שפילן
אלף-בית מיט פרייד.

מיינע קינדער שרייבן
אלף-בית מיט טינט.
צ, ק און ר — איז ריכטיק,
און זיי שרייבן ריין און ציכטיק.
מיינע קינדער שרייבן
אלף-בית מיט טינט.

מיינע קינדער לערנען
אלף-בית מיט ברויט.
ש און ת — דאס איז די תורה,
און זי איז די בעסטע סחורה.
מיינע קינדער לערנען
אלף-בית מיט ברויט.

אכט קליינע ברידער

אכט קליינע ברידער
פון א גרויסן פלאם
זינגען שמומע לידער
פון א בראוון שטאם.

פון א שטאם פון קריגער
מוטיק און געטרײ,
און פון שמאלצע זיגער
איבער שקלאפעריי.

אכט שמומע עדות
אייער ליכט דערמאָנט
אין די עלטער-זיידעם
פון א וויימן לאַנד.

ווען איז פורים ?

— ווען איז פורים ?

ווען איז פורים ?

פרעגט א יינגל ביי דעם אינדיק.

— אדער אדר !

אדער אדר !

שרייט דער פויגל ביז און צינדיק.

— אדער וואס ?

דו רויטע נאז !

אדער וואס און אדער ווען ?

פרעגט דאס יינגל מיט א ברען.

— אדר אלף אדער בית !

ענטפערט אים דער אינדיק היים.

שרייט דאס יינגל :

כ'זויים, איך וויים,

אז אדר אלף אדער בית !

כ'זויים, ווי דו

א גומן יאדער,

אז ס'איז 14 טאג אין אדר !

זאג מיר בעסער,

יאדער-פרעסער,

וויפיל איז נאך דא צו ווארטן ?

פילט דער אינדיק
זיך פארזינדיקט,
ענטפערט מיט א קול א צארטן:

— ווען דער הימל
מ'ווערן לויטער,
און די זון וועט ווערן רויטער,
און דער מאָג
וועט ווערן העלער,
און דער פום
וועט ווערן שנעלער,
און די האַנט
וועט ווערן זיכער,
און דאָס האַרץ
וועט קלאַפן גיכער
און די לופט
וועט ווערן פרייער —

קומען וועט
דער מאָג דער נייער,
קומען וועט
דער נס פון פורים,
פאלן וועט
דאָן המן'ס טורעם,
גראַגערס וועלן
טומלען, רעשן,
מען וועט עסן
המן-מאַשן!

אפּרילינג

דנג איז אפּריל,
איז כמעט אן אפּרילינג,
אבער עס פליט שוין
אויף דעכער דער פּרילינג.

שוואַרץ און פאַרכמורעט
און ביז ווערט דער ווינטער,
גייט ממש אַראָפּ פונעם זינען:
אַט ער באַווייזט זיך
און אַט-אַ פאַרשווינדט ער,
קאַן זיך קיין אַרט ניט געפינען.

נאַר ביסלעכווייז ווערן זיי
איינגעוואוינט ביידע,
ווערן חברים —
דער יונג און דער זיידע.

שפּילט זיך דער צוויילינג
פון יוגנט און עלטער
און וויל זיך שוין מער ניט צעשיידן:
אַט-אַ ווערט וואַרעם
און אַט-אַ ווערט קעלטער
און אַט אַ געמיש פון זיי ביידן.

אָבער די צייט איז אַ שמרענגער צעשיידער —
האַבן אַ טאַלק דאַרף איר גאַנג און אַ סדר.

שיקט זי דעם מאַי מיט אַ שנעלן באַפעל,
גיט זיך דער מאַי אַ צעבלי, אַ צעהעל,
אומעטום שמראַלט ער און אומעטום גרינט ער...
און אַז דער צווילינג דערזעט דאָס, פֿאַרשווינדט ער.

פרייט זיך דער מאַי און צו זינגען באַגערט ער,
אָבער צו זינגען איז לאַנג ניט באַשערט אים,
ווייל איידער ער קוקט זיך אַרום און אַרומער,
שטייט שוין ביים שוועל אַ צעפלאַמטער — דער זומער.

צוויי ברוינע בערן

צוויי ברוינע בערן

זיצן און קלערן:

וואָס וועט זיין דער סוף?

ווייסט עס דער רוח

ווי ס'האלט מיטן לוח,

צי דארף מען שוין אויפשטיין פון שלאָף?

מאכט איין בערל צו דעם וואַלד:

ס'איז ניט וואַרעם, ס'איז ניט קאַלט,

דארף מען אויפשטיין שוין, ר' טאַמע?

וויל דער ווילדער וואַלד-ניט הערן

וואָס עס פרעגן אים די בערן,

און ער מאכט זיך טאַמעוואַמע.

הערן בערן אויף צו קלערן

און צערעווען זיך ביז טרערן,

שטייען-אויף און לויפן מיט די קרומע פיס.

און דער וואַלד,

פון זון באַשטראַלט,

שמייכלט פאַטערלעך און זיס.

ווען דער וואונדער

ווען דער
וואונדער
פון דער
זון, דער
רונדער
וואנדערין פון הימל,
הייבט-אָן
וועקן
גאסן
קאלמע
פון דעם ווינטערדיקן דרימל —
ווען די דעכער
פליען העכער
פון די טויבן
דארטן אויבן,
און די טראַטואַרן
נארן
און פאַרנארן
קליין און גרויס
פון די הייזער
אויף דער גאס אַרום —
וויסעך,
אַז ס'איז ערב-פּסח.

מ א י

— גרינע שטרעלנדיקע בלעטער
יונגע זינגער פון דער זון,
צינגער מעכטיקע פון ביימער
און פון גראזן אומעטום,

לאכנדיקע וואסער-שטרעמען,
פייגל מיט און אן א נאמען,
האפערדיקע לינדע ווינטן
פון א פישוף א צעגרינטן —

פליען לויפן גלויבעריק
פון האצעפלאץ קיין בויבעריק,
פילן-אן די לופט מיט שטימען,
ברענגען צו דער וועלט א סימן
פון א נייער פרייד —
און די וועלט פארשטייט.

דאס יאָר

ווינטער — ווייס און ווילד,
פרילינג — גריין און מילד,
זומער — זון און בלוי,
האַרבסט — ברוין און אוי!

א קו איז געפלויגן איבערן דאך

א קו איז געפלויגן איבערן דאך
און האט געלייגט אן איי.
די זון האט געשיינט א גאנצע נאכט
און ס'איז געפאלן א שניי.

האט דאס איי זיך אויסגעברייט
אין דעם שניי פון פריילינג,
און עס האט ארויסגעקליט
פון דעם איי א צווילינג.

א פארל ברוינע קעלבעלעך
מיט פעלן ווייס ווי סמאלע,
גרויסע קעפ ווי שוועלבעלעך,
גראַבע פיס — הבדלות.

האט דער קוימען זיך צעלאַכט,
זיך געטאַן א הוידע,
און פון הלום האט דערוואַכט
דער פארקלערמער בוידעס.

איז פון בוידעם אין גאלאפ
א יאריד ארונטער —
מיאז געלאפן קאפ-אויף-קאפ
א קוק טאן אויף דעם וואונדער.

שטייט דער צווילינג און ער זינגט
און ער וויינט ב-הו!
איך בין צווי,
און איך בין — לינג!
וואו איז אונדזער מאמע, וואו?

טאנצן אלע אין א ראד,
צווי און לינג אינמיטן,
לויפט זיך אן די גאנצע שמאט
אויף וועגענער און שליטנס.

ווי עס גייט דארט אן דער טאנץ,
קומט צופליען א גרויסע גאנז,
און זי גאגערט
און זי זאגערט,
און זי הערט ניט אויף צו מענה'ן:
א-ט-א בין איך, קינדער מיינע!

לאַכן אלע, לאַכ-כאַ-כאַכן,
און מען הייבט אָן חוזק מאַכן:

הען אַ ביסל אַ השגה
פון אַ גענדזל אַ משוגע,
זי איז צעטראָגן, כלעבן!
הער נאַר, הער נאַר,
זי'ט נאָך זאָגן באַלד אַז זי האַט הערנער
און וועט נעמען שרעקן: בור-ו!
היט זיך, כ'בין אַ ווילדע קו!

נאַר די גאַנדז, זי וויל ניט הערן,
הייבט-אָן שרייען, ברייען, שווערן,
און זי דינגט זיך
און צעזינגט זיך —
זאַל זי האַבן אַזאַ יאַר,
ווי זי זאָגט די ריינע וואָר!
זאַל זי זיין אַזוי אַ דאַמע,
ווי זי איז דעם צווילינגס מאַמע!

און די קעלבעלעך די ווייסע
(הערט א וואונדער, הערט א מעשה!)
געבן פלוצים זיך א שמעל,
בלייבן זיצן אן א פעל,
איבערראשן יעדערן
מיט פליגל און מיט פעדערן,
ווערן גאנערלעך א פאר,
עס זאל פעלן נאך א האר!

און אין ענגעניש און טומל
פליען זיי אַוועק אין הימל,
און מיט זיי די מאמע גאנדז
אין א שוועבנדיקן מאַגן.
בלייבט דער עולם מיט א נאָז,
און מען ווייסט נישט וואָס איז וואָס.

איינס אָבער זעט מען שוין קלאַר ווי די נאַכט,
מען זעט אַז די גאַנדז האָט דעם אמת געדאַכט.
האַט מען חרטה אויף דעם שפּעטן
און מען נעמט זיך ביי איר בעטן:

גאנדז, גאנדז, קום ארונטער
און אנטפלעק דאס גרויסע וואונדער!
מיר בעטן צו דיר אַ בעטעניש,
קלער אונדז אויף דאָס רעטעניש!

איז די גאנדז ניט איינגעשפארט
און זי לאזט אויף זיך ניט ווארטן.
נעמט די גאנערלעך די צוויי,
פליט אראפ אויף דרערד מיט זיי.

אָבל, באָבל, גאָבל, דאָבל!
עפנט זי איר רויטן שנאָבל,
און מיט אַ ניגון גאר אַ וואוילן
הייבט זי אָן אַזוי דערציילן:

געשען איז די מעשה אַזוי און אַזוי:
אַט-דאָ ניט לאַנג, איך געדענק ניט גענוי,
נעכטן, צי מאַרגן, צי גאַר פאַראַכטאַגן,
בין איך געשטאַנען אַליין אין פעלד.

געצופט א גראָז,
געקוקט אויף דער זון
און באַטראַכט די שיינע וועלט.

קומט מיר פּלוצים אויפן געדאַנק
בעקי די קו מיט איר פּוילן גאַנג,
און עס דערוועקט זיך ביי מיר אַ באַגער
צו ווערן אַ קו... איר הערט אַ מאַנקאַליע!
טראַכט איך און טראַכט אַזוי פּאַוואַליע,
אַז אַ קו צו זיין איז אַפּשר פּדאַי,
אַבער ווען איז דאַס גערעדט געוואָרן,
אַז מען קאַן אויך פּליען דערביי!
כ'האַב אַזוי זיך לאַנג געישובט,
מיט דער דעה זיך געשלאָגן,
ביז מיין טראַכטן האָט מיך פּאַרפּישופּט
מיט אַ זינגען און אַ זאַגן,
מיך געהויבן און פּאַרטראַגן
און פּאַרטראַגן...
איך גיב אַ קוק — איך בין אַ קו!

נו, נו!

האַט מיר אַנגעכאַפּט אַן אימה:
וואָס האָב איך דאָ אָפּגעטון!
וואָס באַדאַרף איך די בהמה?
ווי באַפּרייט מען זיך דערפּון?

ווער איך ביז אַזש ווי אַ טיגער,
גיב אַ רים זיך פּון דער ערד!
וויי איז מיר — איך פּלי גאַר!
פּלי און פּלי און פּלי, איר הערט?
איך בין שוין אויפן דאַך!

און אינמיטן, ווינד און וויי,
דאַרף איך לייגן גאַר אַן איי!

איר לאַכט?
ס'אָ שייַן געלעכטער, כלעבן,
אַן איי צו לייגן אינמיטן שוועבן
אין דער לופט.

ווערט מיר ביטער
און איך ציטער

און עס ברענט אויף מיר די הויט!
און ניט-טויט ניט-לעבעדיק,
האָב איך אַזוי-אַ שוועבנדיק,
מיט די לעצטע כוחות אַ געשריי געטאָן
געוואָ-אַ-אַ-לד!
ווען ס'איז דאָס איי אַרויב
און האָט גענומען פאַלן

פאַלן

פאַלן

מיט אַ פייערדיקן גלאַנץ.
און ווען איך בין אַראָפּ אויף דרערד,
בין איך ווידער שוין געווען אַ גאַנדז.

נן, וויפל איז דער שיעור?
דאָס איבעריקע ווייסט איר שוין פון פריער.
נאָר איך וועל שוין אַ צענטן דור פאַרזאָגן,
אַז מען טאָר זיך ניט באַקלאַגן
און ניט קלערן
וועגן עמיץ אַנדערש ווערן.
ווייל אַ קו צו זיין איז אפשר פּדאי,
אַבער אַ גאַנדז — איז אַי-אַי!

א מעשה מיט א שוועבעלע

ררר . . . רייב!
און דאס שטעקעלע
קריגט א קעפעלע
ווי א פייער-פלאמיק עפעלע.

בלאזזז . . . !
און דאס קעפעלע
פליט אוועק
און לאזט איבער
א שווארצן פלעק.

נעם איך א לאנגן טעלעסקאפ
און זוך און זוך דעם שטעקעלעם קאפ.

זע איך עס שטייט א מעפעלע
מיט א גאלדן דעקל:
זוך איך דארט דאס קעפעלע
פון מיין פינצטער שטעקל.

ווי איך נעם דאס דעקעלע אראפ
און שמעק אריין די האנט —
ווערט דאס מעפעלע א טאפ
מיט א ברייטן ראנד!

שמעק איך אריין די צווייטע האנט,
שמעל אריין א פיסל און דאס צווייטע —
ווערט דער טאפ א פאס א ברייטע,
שלינגט מיך איין און וואקסט און וואקסט
און ווערט א גאנצער טאנק,
הויך ווי א בארג און ברייט און לאנג.

בלויב איך שטיין, איך ריר זיך נישט פון ארט.
און די פינצטערניש ארום
איז א געדיכטע לאנגע שווארצע בארד.

פלוצים פונדערווייטנס
פליט אנטקעגן מיר א פייערדיקער ציירע (. .)!
גיב איך זיך א שטארק,
דערווארג די מורא,
און איך ווארט.

און דער ציירע שטארט און שטארט
און יאגט זיך גלייך אויף מיר מיט א געברום,
און וואס נעענטער ער קומט,
ווערט אלץ ליכטיקער ארום.
דאס ליכט איז אזוי העל,
איך מוז די אויגן אזש פארמאכן.
אינדעם דערהער איך א געקוועל
און א לאך-כא כא-כא כאכן.

איך גיב א קוק —
עס שטייט לעם מיר א קאשטאן-פערדל,
מיט צוויי אויגן ברענענדיקע דויטע
און מיט פליגל צוויי צעשפרייטע.

טראכט איך:
דאס האט ער אויף מיר געיאגט זיך הענדעם-פענדעם,
אבער וועמעס איז געוועזן דער געלענדער?

— וואונדער זיך נישט, יינגל,
זאל דיר גארנישט זיין קיין חידוש!
דאס האב איך אזוי געלאכט,
בדי מיט דיר א שפאס מאן! —

מאכט דער פליענדיקער קאשטאן
אויף א קלארן פראסטן יידיש.

זאג איך: נו, א שיינער שפאס!
נישקשה פון א קליגל!
דער אמת איז, געשראקן האב איך זיך פאר דיר
א האר נישט!
נאר גארנישט... כ'ווייס...
א פערד זאל האבן פליגל,
פליען צעפאלאשעט,
און דערצו נאך רעדן מאמע-לשון...
כ'ווייס... איך טרעף דאס פארט צום ערשטן מאל!
... נאר ניין! וואס רעד איך?
כ'האב יא פון דיר אמאל געהערט!
דו מוזט אוודאי זיין א פלעדער-פערד!
כ'האב וועגן דיר אמאל געלייענט אין א ביכל
נאר א וואזשנע מעשה מיט א יינגל.
ווי האט ער געהייסן? דאכט זיך מיכל-שיכל.
האסט אים אויסגעפירט א וועלט א האלבע
איבער לענדער, איבער ימים,
און דערנאך אהיים געבראכט צו טאטע-מאמע.

— געמראָפֿן, יינגל, בראַוואַ!
האַסט אַ קעפל גאַר אַ זשוואַווע!
ביי מיין פעל און פליגל ברוינע,
כ'וועל דערפאַר דיר גוט באַלוינען!
זאָג מיר דיין באַגער,
און קריגסט אים אויפֿן אָרט!
ביי מיר איז גאַרנישט שווער:
דאַרפסט זאָגן נאָר איין וואָרט! —
האַט דאָס פערדל אויסגעשריגן
און געפאַכעט מיט די פליגל.

דערהערט אַזאָ מין שפראַך,
זאָג איך: אַדוני פערד!
עס קלאַפֿט מיין האַרץ מיט טיפער פרייד
צו הערן דיינע ליבע רייד.
און האַבן דיך געזען
און האַבן דיך געהערט —
איז שוין אַליין אַ לוי אַ גרויסע, פלעדער-פערד!
כ'וועל אַבער דאָך אַ טובה בעטן.

און נישט צו האלטן דיר קיין לאנגע דרשות,
זאג איך קורץ: כ'האב צוויי בקשות.

— ערשטנס, — שלאגט דאס פערד מיר איבער, —
ווילסטו וויסן איצט, מיין ליבער,
וואס עס איז געווארן מיטן קעפעלע דעם רויטן.
און צווייטנס, ווילסטו
כ'זאל מיט דיר פון דאנען גיבער מאכן פליטה.

וואונדער איבער וואונדער! — גיב איך א געשריי.
נאר איידער כ'האב געענדיקט נאך דאס ווארט,
גיט עס מיך א טראג פון ארט,
ווי כ'וואלט א שפרינגענדיקער באל געווען,
און כ'ווייס נישט ווי אזוי, איך ווייס נישט ווען:
איך בין געבליבן זיצן אויפן רוקן פון דעם פערד —
א פליענדיקער רייטער, הויך איבער דער ערד.

מיר זיינען לאנג אזוי געשטויגן און געפלויגן
אין א פארמעסט מיט ווינטיקן געיעג,
נאר די שנעלקייט האט געשווינדלט אין די אויגן
און געשמאקט מיט פינצערניש דעם וועג.

פלוצים האָט אַ בלענד געמאַן אַ ליכט
און ס'האָט זיך אָפגעשטעלט דער בלינדער פלי.
— שטייג אַראָפּ, — זאָגט פלעדער-פערד צו מיר, —
מיר זיינען שוין ביים סוף, אָט איז די מיר.

בין איך אַראָפּ און האָב דערזען
אַ מיר ווי אַלע מירן,
נאָר קיין הויז איז נישט געווען
וואוהין די מיר זאָל פירן.

— באַמראַכט די מיר, — זאָגט פלעדער-פערד
און גיט אַ פאַך מיט זיינע פליגל.
פאַלג איך אים און קוק אויף איר:
ווערט די מיר אַ שפיגל.

זע איך אין דער מיר עם שוועבט
אַ פייער-פלאַמיק בלימל,
פליט און פליט, אַרויף-אַרויף
העכער-העכער צו דעם הימל.

— דאָס, — זאָגט פּלעדער-פּערד צו מיר, —
איז דאָס פּאַרלוירן קעפּעלע פּאַרשוואַומען:
עס פּליט איצט צו דער זון אַרויף,
צוריק פּון וואַנען ס'איז געקומען.

פּאַראַן אַזעלכע קעפּעלעך
אויף דער זון אַ סך.
זיי קומען ווען די שטעקעלעך
רעדן זייער שפּראַך.

זיי זיינען צאַרטע צימערלעך,
צימערקע פּלימערלעך.

גיבן שטעקעלעך אַ רייב —
קומען זיי צופּליען,
גיבן ווינמעלעך אַ טרייב —
אַנטלויפּן זיי,
פּאַרפּליען צו דער זון,
צוריק אַהיים.

... און איך, מיין יינגל,
מוז שוין אויך איצט גיין.
עס שלאָגט די שעה,
מיר מוזן זיך צעשיידן:
עס וואַרטן וועגן ווייטע אויף אונדז ביידן.

מיין וועג איז אויף דער זייט,
איך וואוּן אין פּאַפּיר.
דיין וועג איז אויף דערד, פון
פון יענער זייט טיר.

זיי מיר געזונט, מיין יונגער פּריינט,
זיי מיר געזונט, אַ גליקלעכן וועג,
עפן די טיר און גיי אַריין! —
האַט דאָס פֿערדל געזאָגט און איז אַוועק.

אין דער פינצטער איינער-אַליין
בין איך אַ וויילע געבליבן שטיין,
דערנאָך געגעבן די טיר אַ עפן,
אַריבער די שוועל און ... איר וועט ניט טרעפן:
איבערגעבויגן איבער מיין בעט
איז געשמאַנען מיין מאַמע
און האָט מיך געגלעט.

הימלקראצער

הימלקראצער,
וואַלקנשמעכער,
ווייסט קיין גרעניץ,
וויל נאָר העכער,
העכער לויפן
און זיך שרויפן —
צו די שטערן
זיך דערשרויפן,
צו דער זון
און דער לבנה,
וואו ספנה
שרויפט די וועגן
צו דעם אָנענד.

לעמיוזע לעמיוזע

לעמיוזע
לעמיוזע
לעמיוזע
לעמויז,
ארויס פון
מיין הייזע
לעהיזע
לעהויז,
אניט וועט
א קעצע
לעקיצע
לעקאץ
דיר געבן
א קרעצע
לעקריצע
לעקראץ!

לעמיוזע
לעמיוזע
לעמיוזע
לעמויז
דערשרעקט זיך

און לויפט
פון דעם הייזל
ארויס.

אין ברייטן
אין גרויסן
אינדרויסן
אליין
בלייבט מיין
לעמיזע
לעמיזעלע
שטיין.

וואָס טוט מען,
וואו רוט מען,
וואו גייט מען
אצינדערט?
ווייסט ניט
לעמיזע
און וואונדערט זיך
וואונדערט.

צו מזרח,
צו מערב,
צו צפון
און דרום
עם שטייען
פיר אפענע וועגן.
ווייסט ניט
לעמיזע
דעם ריכטיקן וועג
און האט ניט
ביי וועמען
צו פרעגן.

געטראכט און
געקלערט און
געקנייטשלט דעם שמערן
א רונדע
סעקונדע
לאנג ווי א שעה —
גיט זיך
לעמיזע

א קלאפ

אין קאפ,

און האפ

האפ

האפ

א פלאן איז דא!

לעמיינע כאפט א שווארצן טוך,
זאגט אויף שנעל א פישוף-שפרוך,
וואס געהערט האט לעצטן שבת
פון די אלטע מויזן-באבעס.

א ווערטל אהין,

א ווערטל אהער,

א פלי פון א בין,

א גיי פון א בער —

איך בין א הונט מיט אויערן,

איך עפן טיר און טויערן!

פליט די בין אריין אין הויז,

טרייבט לעקיצעלען ארויס.

אין דרויסן ווערט די בין א הונט —

פאלט לעקיצען איין ס'געזונט,

און לויפן נעמט זי
און זיך יאגן
וואוהין די אויגן אירע טראגן.

אנגעקומען אין א וואלד,
נעמט זי שרייען מיאן! געוואלד!
הארבעט אן א קעמל-פלייצע,
שרייט און
שפייט און
וויינט און
דרייט זיך.

טראכט דער פלב ניט קיין סך
און ער גיט א ווער א — בער.

פאלט לעקיצען איין דאס חיות,
נעמט זי שרייען איבערנייעס:
האב רחמנות,
ליבער בער,
זאג מיר
וואס איז
דיין באגער!

מיון באפעל אין,
זאגט דער בער,
משעפע ניט
לעמייזען מער!

שרייט לעקיצע:
כ'שווער, איך שווער
ביי מיון זיידנס שווארצער פעל
אפצוהיטן דיון באפעל!

ציילט דער בער
פון איינס ביז צוועלעף —
און ער ווערט צוריק
א פלב.

שרייט דער פלב:
רין-טין-טין —
און ער ווערט צוריק
א בין.

און די בין פליט אין א קרייזל —
און זי ווערט צוריק
לעמייזל.

דערזעען דעם נם,
האט געטאן א פארגעס
לעקיצע איר שנאה אינגאנצן,
און ס'האבן ביידע
גוטע פריינט
גענומען הוליען
און טאנצן.

געטאנצט האט לעקיץ
און געטאנצט האט לעמויז
און זיינען אריין
צוריק אין הויז.
זיי זיינען געווארן
גאר-גוטע פריינט,
און לעבן בשלום
נאך ביז היינט.

רוימעדי

צווישן ווילדע דערנער
וואַקסט אַ שיינע רויז,
קומט אַ ציג מיט הערנער,
הערנער אזוי גרויס.

הער נאָר אויס אַ מעשה,
אַ מעשה הער נאָר אויס —
די ציג איז אַ ווייסע,
אַ רוימע די רויז.

רוימעדי

רוימעדי

רוימעדי

רויז,

די ציג איז אַ ווייסע,
אַ רוימע די רויז.

וויג-ליד

פון דער ערניצדיקער ווייט,
פון די קומענדיקע יארן,
איז א ציגעלע א ווייס
געקומען צופארן.

געקומען צופארן
פון העט-העט-העט,
געשמעלט זיך דא
ביי אפריס'ס בעט.

אינאיינעם מיטן ציגעלע
אזוי און אזוי
איז געקומען צופליען
א פייגעלע בלוי.

האט דאס ציגעלע געבראכט
וואס א ציגעלע טוט האנדלען:
באקסערן און טיימלען,
ראזשענקעס מיט מאנדלען.

און דאס פייגעלע דאס בלויע
האט געבראכט אין מויל א בלאט —
אנצושרייבן די געשיכטע
פון דעם יונגן יאט.

אידיליע

א טיש. א טישמוך.

א לעבל ברויט.

גאפל. מעסער.

א הייפטל קרויט.

א מאן. א פרוי.

א זון. א קינד.

אונטברויט.

א הויזגעזינט.

ארבעט, מי

א גאנצן טאג.

איצטער רו

פון זארג און יאג.

יוגנט-געזאנג

זאלן די צייטן זיך בייטן,
די צייטן פון יאר:
פאר אונדז איז דער בייט פון דער צייט
בלויז א שטאפל
פון חלום
צו וואר.

זאלן זיך שווינגען
די בויגנס און רינגען
און איילן די ווילן פון קרייז:
מיר גייען פאראויס
און מיר זינגען און קלינגען
און לערנען פון טרעף און פון גרייז.

מיר זיינען די פרייד
פון דער זון און פון שמורעם,
מיר זיינען אליין די פיר צייטן פון יאר,
פאר אונדז איז דער בייט פון דער צייט
בלויז א שטאפל
פון חלום
צו וואר.

א פערטל יארהונדערט

(צום 25 יאָריקן יוביליי פֿון „קינדער־זשורנאַל“)

א פערטל יארהונדערט מיט מעשות און גראַמען
שטייען דאָ איצט אויף דער שוועל,
זיי קוקן פאַרוואונדערט אַרויס פֿון די פֿלאַמען,
וואָס האָבן פאַרוויקלט די וועלט.

— ווער זענט איר געזאָנגען און מעשות פאַרטויערט?
קומט נענטער אַרײַן, ליבע געסט.
— מיר קומען פֿון שלאַכט־פעלד, פֿון געטאָס פאַרטויערט
צוריק צו דער אייגענער געסט.

אַט־דאָ אויף די בלעטער מיר האָבן געזונגען,
מיר האָבן דאָ יאָרן געבליט,
מיר האָבן דאָ גלעקער פֿון פֿרייהייט געקלונגען
און אַקערס פֿון שווערדן געשמידט.

מיר האָבן דאָ דראַמעס און העלדן באַשאַפֿן,
מיר האָבן דאָ פֿריילעך געשטיפֿט,
מיר האָבן דאָ קינדער געפֿירט צו אַ האַפֿן,
פֿון הלום צו וואָר זיי געשיפֿט.

איצט זיינען מיר ווידער אַהערצו געקומען,
פֿון וואַנען מיר זיינען אַוועק,
מיר האָבן געבראַכט אייך אַ גרום אויפֿן גומען
פֿון ברידער אויף יענער זייט ברעג.

מיר קומען פון וועלדער און פעלדער און גריבער,
פון געטאס פארמויערט, פארבויט,
וואו אייניקלעך נייע פון שמשון הגיבור
באזיגן דעם שונא אין טויט.

מיר האבן דארט אנגערייצט אונדזערע בערן
און אונדזערע לייבן און וועלף,
עס קעמפט אויך די זון און עס קעמפן די שטערן,
עס רוקט זיך דער זייגער צו צוועלף.

מיר ברענגען א גרום פון דער גרויסער בהלה,
וואו קעמפער אין ביטער געפעכט
פארגרייטן די מאפע פון רשעים מפלה,
א וועלט וואס איז ניי און גערעכט.

און איצט אויף דער שוועל פון א פערטל יארהונדערט
מיר רופן צו ווייטערן גאנג —
זאל ווערן די וועלט פון דער שאפונג פארוואונדערט
און אויפגיין אין לויטער געזאנג.